

РАК

Европска фондација за борбу против рака у Србији
Београд, Србија

ISSN 1451-463X

ЧАСОПИС ДРУШТВА СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ РАКА

СПРЕЧИТИ
СОТКРИТИ
ЛЕЧИТИ

МАРТ 2007, БЕОГРАД • БРОЈ 63 / БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Обележен 31. јануар

Национални дан без дуванског дима

Друштво се захваљује на помоћи:

Скупштини града Београда • Секретаријату за здравство

Министарству здравља Републике Србије

и Секретаријату за образовање

Министарству финансија Републике Србије

Физичким лицима која су дала прилог

САДРЖАЈ

Полонијум-210.....	1
Утицај медија у борби против рака.....	3
Лектор и књижевник.....	4
Благоје Нешковић.....	8
X редовна Скупштина Друштва Србије за борбу против рака.....	10
Један пушач, много жртава.....	14
Победила сви рак.....	17
Успеси наших истраживача у свету.....	18
Прочитали смо за Вас.....	20
Питања читалаца.....	22
Млади у борби против рака.....	24
Историја радиотерапије у Србији.....	28

CANCER How to prevent, detect and treat

Content

Polonium - 210.....	1
The role of media in cancer control.....	3
Physician and writer.....	4
Blaagoje Nešković.....	8
10 th General Assembly of the Society.....	10
One smoker, many victims.....	14
I have conquered cancer.....	17
Success of our researchers.....	18
We read for You.....	20
Readers' questions.....	22
Youth against cancer.....	24
History of radiotherapy in Serbia.....	28

Проф. др. Ђорђе Јозановић (1871-1932) оснивач Југословенског друштва за изучавање и лечење рака 20. септембра 1927. године које заузима четврто место у свету по реду оснивања (после Аустрије 1910, САД 1917. и Француске 1920. године).

Главни и одговорни уредник: проф. др Слободан Чикарић, председник Друштва Србије за борбу против рака
Графички уредник: Бранислав Рибакић

Чланови редакционог одбора: др Предраг Браковић, др Бојана Матојић, доц. др Драгица Пошут, др Ана Јовановић-Боквић,
др Мирослав Крачић, др Јелена Бокун, др Весна Лукић, др Анђелка Целековић, др Лана Илић, др Соња Ступар,
Јован Ангелус, Снежана Миросављевић, проф. др Немања Вротијевић, др Дарија Кисић,
Драгана Васиљевић и др Кадрија Стевановић

Лектор: Тамара Грауден
Лого: Никола Павић

Штампа: АМД СИСТЕМ, Земун • Тираж 20.000 примерака

Лист одобрен Решењем Министарства за науку, технологију и развој Републике Србије

Друштво Србије за борбу против рака
Пастерова 14, 11000 Београд
Тел: (011) 2666-396
Текући рачун: 266-00066401 01 000-74

Serbian Society
for the Fight Against Cancer
Pasteurova 14, Belgrade
Serbia
Phone/Fax: +391 11 656 396

CP • Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србија, Београд
616 • 006

РАК: спречити, открити, лечити: часопис Друштва Србије за борбу против рака / главни и одговорни уредник
Слободан Чикарић • 2007, бр. 63 • Београд (Пастерова 14): Друштво Србије за борбу против рака, 2003 •
(Земун: АМД СИСТЕМ) • 28 цм

Тромесечно • Наставак публикације: Боље спречити него лечити
ISSN 1451-463X = Рај (Београд)
COBISS.SR4D 11 29771 64

Уводна реч главног и одговорног уредника

Спречити

Проф. др сц. мед.
Слободан Чикарић

Открити

Лечити

ПОЛОНИЈУМ-210

Мистериозно убиство бившег агента КГБ у Лондону Александра Лишвињенка радиоактивним изотопом полонијумом-210 узбудило је светску и домаћу јавност последњих месеци.

Овај напад на живог човека радиоактивним материјалом подсетио нас је на шекспирове које смо писали на овом и другим местима, а у којима смо покушавали да обавестимо наше читаоце и надлежне у држави о опасности која се крије у радиоактивном отпадном материјалу (радијум, цезијум, кобалт, стронцијум, иридијум) смешеном у једној од клиника у Београду.

У јунском броју (56) часописа Рак 2005. године набрајали смо све опасности које се крију у радиоактивном отпадном материјалу смешеном у поменутој клиници. Између осталог, поменули смо и "терористичке акције у којима би се могао користити и овај радиоактивни отпадни материјал."

Истиакли смо да 4,14 грама радијума-226 представља велику опасност по зајослене у клиници, град Београд, и државу Србију.

Дезинтеграцијом језгра радијума емисијом алфа честица ствара се његов први потомак радиоактивни гас радон, Rn-222, који се иакође дезинтегрише емисијом алфа честица.

У низу од девет потомака радијума-226 на осмом, претпоследњем месту налази се полонијум-210 – "оружје" којим је усмрћен агент Лишвињенко.

Полонијум-210, ${}^{210}_{84}\text{Po}$, иакође се дезинтегрише емисијом алфа честица, прелазећи у стабилни изотоп олова-206, ${}^{206}_{82}\text{Pb}$. Време полураспада полонијума-210 износи 139,4 дана.

У природи се налази најчешће са рудом уранијума-238 што је и природно јер је радијум-226 потомак уранијума-238, а полонијум-210 је потомак радијума-226.

Једна тона уранијумове руде садржи приближно 100 микрограма полонијума-210.

Утицај медија у борби против рака

Ако хоћемо да добијемо битку са opakом болешћу – карциномом, морамо слепо да следимо савете стручњака кроз разне едукативне семинаре, написе у штампи, телевизијским емисијама. Податак да сваки малигни тумор откривен на време може успешно да се лечи, а већина њих и да се излечи, свакако није за занемаривање.

Није "седма сила" узалудно укључена у борбу против рака. У штампаној и електронској "борби" извојевала је више победа. Да свега пет процената грађана прочита текст или погледа неку телевизијску емисију о малигним туморима, па вреди. А да је тај проценат далеко већи, ми новинари смо, ипак, најбољи сведоци.

Само у редакцију "Вечерњих Новости" дневно се због пречестих написа о малигним туморима јавља један до два читаоца. Стога је улога медија у борби против рака од великог значаја. Да се грађанима – пацијентима да адреса цитираних

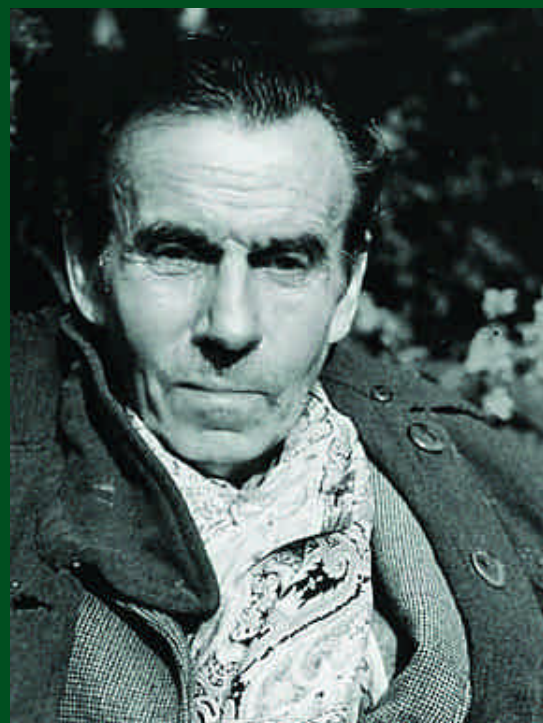
стручњака или савет везан за само обољење.

Будући да је почетак године обележила борба против карцинома дебелог црева и рака грлића материце, да су исписане серије текстова о овим малигним туморима, и посвећене бројне едукативне телевизијске емисије, утицај "седме силе" није остао незапажен.

Тако је у акцији скрининг програма код карцинома дебелог црева, коју су покренули Дом здравља "Др Симо Милошевић" на Чукарици и КБЦ "Др Драгиша Мишовић" од 21. до 28. јануара откривено шест новоболелих од овог малигнитета. Успех у раном откривању рака грлића материце бележе и домови здравља Савски венац, Врачар и Нови Београд и Стари град који су, такође, разним едукативним кампањама приволили даме да се прегледају, да би се код њих пет болест открила у почетној фази.

Медијском кампањом против малигних тумора и никотинског дима, успели смо да уведемо "ред" у здравственим картонима наших суграђана. Битку не предајемо. Напротив. Настављамо "медијску борбу" за добро здравље свих нас!

**Сања
Миросављевић**

Лекар и књижевник Луј Фердинан Селин

Између расизма и хуманизма

У једном разговору са новинарима, Луј Фердинан Селин изрекао је пророчанску мисао која ће доцније прадоксално одредити његов живот. "Људи имају врло тешку и болну судбину пошто се природа у ствари игра са њима. Пате да би умрли и чекају да би живели". Судбина се заиста поигравала са овим контроверзним књижевником и лекаром чији су талент сви признавали, но чији су политички ставови бацали тамну сенку на његово дело из које никада није изашао.

Луј Фердинан Детуш (псеудоним Селин узео касније) рођен је 27. маја 1894. године у предграђу Курбевоа крај Париза. То је увек са поносом истицао. Његов отац, Фернан Огист Детуш дипломирао је књижевност али је радио као службеник осигуравајућег друштва, а мајка Маргерита Гију држала је радњу рубља и модне одеће. Селинови су били родом из Нормандије, а његов деда Огист Детуш био је доктор књижевности и професор гимназије у Авру. Јединац у родитеља, мали Луј није био претерано мажен. Касније се живо сећао шамара које је добијао за сваку ситницу. Не би се могло рећи да су супружници Детуш живели најскладније, па је једногодишњи малишан дат на чување дојиљи код које је остао две године. По повратку у породицу сви одлазе у Париз, да би се 1899. године настанили у улици Шоазел где мајка води продавницу "куриозитета". У тој сиромашној

четврти, улице су биле пуне прљаве деце која су проводила дане у испарењима гасних лампи уличне расвете. Париз раног Селиновог детињства био је раскошни "град светлости", а цела Француска и Европа уживале су у благодетима изабљивања далеких колонија и снажног развоја индустрије што додуше није свакоме доносило богатство. Наука и уметност су цветали, а друштвени темељи таквог напретка чинили су се неразрушивим. Али тај весели свет "*fin de siecl*"-а имао је и своје мрачно лице оличено у конзервативном расизму који је инфицирао ниже и средње слојеве друштва и чије ће горке плодове окусити касније генерације. Псеудонаучни расистички ставови Гобиноа и Дримона распаљивали су машту малограђана, а Драјфусова афера била је први злокобни наговештај онога што ће уследити. Многи интелектуалци и уметници нису одолели ирационалном зову величања мистичне чистоте

расе и храбрости. Д'Анунцио, Паунд, Маринети, Јингер, Хамсун, Хајдегер ... И Луј Селин ће бити један од њих.

У школи је немиран и својеглав, а да би помогао родитељима ради као трговачки и јувелирски шегрт. У то време и мајка му оболева од парализе па Селин са оцем по целе дане крстари Паризом, нудећи робу уз оскудну зараду. Млади Луј машта о лепшем, интересантнијем животу. Студије медицине су његова тајна највећа жеља, иако га отац шаље у Немачку и Енглеску ради учења језика и усавршавања комерцијалне струке. Но, младић чезне за вечном лепотом човека и света и неће престати да је тражи. Ситну трговачку срећу задовољног малограђанина он презире.

Томе се морао учинити крај и 1912. године осамнастогодишњи Луј Фердинанд Детуш добровољно ступа у Дванаести оклопни коњички пук француске војске. Тако почиње период војничког живота у коме ће се истаћи, а крајем те године записује своје прве доживљаје који ће постхумно бити објављени под насловом "Бележница оклопника Детуша". Почетак Великог рата 1914. године дочекује као коњички наредник и те јесени бори се на фронтима Лорене и Фландрије. Код Ипра, као добровољац на задатку задобија прострелну рану десне надлактице са отвореним преломом уз тешки потрес мозга чије је последице целог живота осећао. Почетком 1915. године Луја Селина у 21. години живота отпуштају из војске као 75% ратног инвалида. Груди му красе медаља за храброст и крст за ратне заслуге, али се од тога не може богзна како живети. Међутим, он је сада ратни херој а снажног духа му не мањка.

Убрзо се жени први пут са барском певачицом Сузан Небу и одлази у француски Камерун где ради као надзорник плантажа каучука. Током 1917. године оболева од маларије, а потом путује у Енглеску и враћа се у Париз.

Крајем рата одлази у Рен где заступа мисију за борбу против ТБЦ-а, и ту упознаје Др Колеа, декана Медицинског факултета са чијом кћери Едит ће се убрзо ожени. Пружила му се прилика да оствари свој сан, па 1919. године матурира и наредне године уписује студије медицине. Те године рађа му се и кћи Колет. Селин марљиво студира и дипломира 1924. године у Паризу одбраном тезе "Живот и дело Филипа Игнација Семелвајса". Наредне две године следе ангажмани у разним мисијама Друштва народа по свету. Куба, Канада, Америка, Африка. Са ореолом националног хероја, млад и леп лекар живи бурно. Разводи се 1926. године и одмах започиње страсну везу са америчком плесачицом Елизабет Крејг. У Америци се први пут сусреће са бедом индустријских радника у Фордовим фабрикама што у њему изазива револт и презир грамзивог капитализма. Почиње са објављивањем мањих дела, а током 1927.

године раскида уговор са Друштвом народа уз лаконско објашњење – сувише администрације и Јевреја! Исте године он отвара ординацију опште и дечје медицине у Клишију, савесно се бавећи струком. Не занемарује ни путовања, а 1932. године објављује први већи роман "Путовање на крај ноћи" под псеудонимом Селин кога ће од тада редовно користити. Ово дело је добило награду и одмах изазвало пометњу у књижевним круговима. Сочан, једноставан језик и необични доживљаји главног јунака рушили су устаљене обрасце приповедања. Но, Селин се не обазире. Мења жене и

почиње "Смрт на кредит" у коме истим стилем описује своје детињство. Године 1935. упознаје 18 година млађу певачицу Лисет Алманзор која ће до краја остати његова сапутница у тешким временима и коју је љубоморно волео. Следеће године импулсивни писац одлази у СССР одакле се враћа разочаран и пун мржње према комунизму. Презир према Јеврејима и буржоазији све га више обузима, а његово разумевање за мере нациста расте. Иако није припадао ниједној партији, убрзо објављује антикомунистички памфлет "*Mea culpa*", а потом и три анти-

семитска памфлета због којих доспева на суд. Године 1937. потписује злогласни памфлет "Багателе за један покољ" у коме отворено позива на погром Јевреја. Одијум у јавности је велики, па Селин у више наврата остаје без посла. Крајем 1938. године излази "Школа за лешеве" у којој позива на савез са Хитлеровом Немачком у борби против "јудео-бољшевичке завере". Тако се у тешком времену пред највећу светску катаклизму Луј Фердинан Селин сврстао на страну мржње и тираније задржавајући при том себи слободу да се подсмева и левима и деснима, и комунистима и фашистима.

Почетком Другог светског рата, Селин као ратни инвалид прихвата посао бродског лекара. А онда у јуну 1940. године долази до срамног пораза Француске. Призивано зло је било ту! Са масом избеглица и разбијене војске др Луј Селин се пробија ка Паризу. Под окупацијом доктор се бави лекарском праксом и почиње са објављивањем мањих дела, не упуштајући се отворено у политику. Али његова репутација је репутација пронацисте и немачког човека. И заиста на позив Немаца у више наврата посећује Рајх где држи предавања и одржава контакте са немачким колегама. Ироничан је и према Хитлеровом и према Петеновом режиму, но без обзира на то "Слободна Француска" га ставља на листу колаборациониста. Слутећи освету победника, писац 1944. године бежи у Немачку да би се у касну јесен са Петеновом кликом нашао у замку Зигмаринген на југу Немачке. Са пуно ироније и црног хумора описаше те последње дане "луке европских олупина" и слом Нове Европе кукастог крста. Сада је већ и живот дошао у питање, па Селин са

женом једва успева да се докопа Данске. Де Голова Француска се заиста енергично обрачунавала са сарадницима окупатора, а главе су летеле на све стране. На захтев француског суда Селина хапсе у Копенхагену, и две године проводи у затвору. Ту завршава роман "Гињолова дружина". Стрепи од изручења својој земљи, а 1950. године бива осуђен у одсуству као "национално недостојан" на конфискацију имовине и нову затворску казну. Тек следеће године, велики Војни суд ослободиће га главних оптужби. Уморни и болесни Селин враћа се напоскон у Париз, без пребијене паре остајући практично на улици. Настањује се у предграђу Медон где отвара лекарску ординацију лечећи предано сиромаше, често бесплатно. Више гладан но сит, огорчен је на нове власти које су

му све узеле, али не штеди ни себе. Опет пише и објављује више романа (Норманса, Север, Од замка до замка, Ригодон) које читалачка публика прима крајње резервисано.

Селина су поред Пруста и Камија сматрали једним од највећих француских писаца 20-ог века, а његов провокативни стил утицао је између осталих на Хенрија Милера и Курта Вонегута. Андре Жид га је хвалио као врсног портретисту психе. Али ... непромишљено политичко делање нанело је непоправљиву штету његовом књижевном стваралаштву. Оруноу и разочаран, Луј Фердинан Детуш Селин умро је 1. јула 1961. године од можданог удара.

Крајњи исход човекове судбине ипак је само пораз.

**Др Мирослав
Креачић**

**Миљана Марковић, V₂
О. Ш. "Вук Караџић", Вашица**

Пободот обогодушње долатне поштанске тарке

Благоје Нешковић

2007

ЗИН

Др Благоје Нешковић рођен је 11. фебруара 1907. године у Крагујевцу. Отац му се звао Аћим, а мајка Госпава. Имао је три брата и сестру. Основну школу је завршио у Крагујевцу а гимназију у Београду. Године 1933. завршио је Медицински факултет Универзитета у Београду. Непосредно након тога запослио се као асистент у Институту за судску медицину Медицинског факултета. Године 1926. постаје члан Савеза комунистичке омладине Југославије, а 1935. Комунистичке партије Југославије (КПЈ).

Одлази у Шпанију 1937. године и придружује се интернационалним бригадама Шпанске републиканске војске. Био је председник Централне медицинске комисије интернационалних бригада и добио је чин капетана Шпанске војске. Из Шпаније одлази 1939. године. После заточеништва у логорима Сен Сипријен, Гирс и Верне, у Француској, 1940. се враћа у Југославију, где бива кратко заточен у логору у Билећи.

Секретар Покрајинског комитета КПЈ за Србију постао је 1941. године. У току Народноослободилачког рата руководио је партијским орга-

низацијама и партизанским одредима у Србији. Добио је чин генерал-мајора Народноослободилачке војске Југославије. Први председник Владе Народне Републике Србије и први секретар Централног комитета Комунистичке партије Србије постаје 1945. године. Године 1948. изабран је за потпредседника Владе Федеративне Народне Републике Југославије (ФНРЈ), председника Комисије државне контроле ФНРЈ и члана Политбироа КПЈ.

Године 1952. престаје да се бави политиком и враћа се медицини. Запошљава се у Институту за судску медицину Медицинског факултета Универзитета у Београду. Завршио је специјализације из интерне медицине и патологије. После тога, на позив проф. Ксенофона Шаховића, прелази у Лабораторију за експерименталну онкологију Медицинског факултета, где се посвећује истраживању малигну оболела. Године 1956. долази на чело Лабораторије за експерименталну онкологију, на којем остаје до пензионисања, 1978. Поред тога, 1970. и 1971. године био је директор Онколошког института "Ксенофон Шаховић".

Године 1964. на Медицинском факултету Универзитета у Београду одбранио је докторску дисертацију под насловом "Корелација морфологије и функције *L*-ћелија у интермитози *in vitro*". У њој доказује да се при деоби ових ћелија у интермитози уместо три јавља седам фаза, и то увек истим редом. Такође, одредио је њихову осетљивост на разне хемијске агенсе и гама зрачење у појединим фазама деобе. Објавио је велики број научних радова у иностраним и домаћим

часописима. Такође је објавио три научне монографије – "Чињенице и хипотезе о раку", "Основни принципи молекуларне биологије" и "Молекуларна биологија тумора". За последњу од њих 1983. године добио је Октобарску награду града Београда. У њој, поред осталог, детаљно описује разлике између малигну и бенигну ћелија на молекуларном нивоу. На Медицинском факултету организовао је последипломске студије из молекуларне биологије тумора. Бавио се и биофизиком. Био је један од оснивача и председник Југословенског друштва за биофизику.

Упоредо са научним радом показивао је велико интересовање за клиничку онкологију – за модерне методе лечења малигну оболела. Увео је у Србију терапију ових оболела радионуклидима, њихову клиничку класификацију, и конзистентан начин одлучивања о њиховој терапији. Био је зачетник идеје о онколошкој здравственој заштити у Србији. Двадесетогодишњу паузу у раду Југословенског друштва за изучавање и сузбијање рака (1945 – 1966) прекинуо је др Благоје Нешковић који је иницирао, организовао и удахнуо живот Друштву Србије за борбу против рака, 1966. године.

Био је ожењен др Браниславом Перовић-Нешковић, и са њом има троје деце: Борку, Небојшу и Данку. Умро је 11. новембра 1984. године у Београду.

**Проф. др
Слободан
Чикарић**

Х редовна Скупштина Друштва Србије за борбу против рака

Скупштина Друштва Србије за борбу против рака одржава се сваке четврте године и подразумева избор руководства Друштва, тј. свих Управних органа. Године 2007. одржана је десета редовна Скупштина у просторијама Института за онкологију и просторијама Друштва, који успешно сарађују уназад неколико деценија.

У току четворогодишњег мандата тј. у времену од 2002. до 2006. године Друштво је карактерисало напоран и рад вредан труда, са члановима који раде у Друштву професионално али да напоменем волонтерски, почевши од председника Друштва, преко два секретара, и свих осталих људи добре воље, који су спремни да помогну у раду. Рад у току ове четири године био је врло напоран, темељит, рад вредан пажње а све у циљу онога што стоји у називу а то је борба против рака, подразумевајући превенцију, саветовање, стручна пре-

давања, едукацију омладине и грађанства. Рад Друштва је подразумевао, поред наведених активности, писање, уређивање, штампање и слање часописа по целој Србији, као и Републици Српској, по називом РАК – СПРЕЧИТИ, ОТКРИТИ, ЛЕЧИТИ. На раду часописа учествује редакциони одбор, који ради волонтерски, као и председник Друштва, који уређује часопис и даје своју завршну реч и печат часописа.

Бројна предавања у току четири године су одржана по Домовима здравља, за медицинско особље и грађанство, многобројна предавања у Коларчевој задужбини, поводом марта месеца борбе против рака, која су волонтерски одржали бројни угледни професори, лекари у сарадњи са Српским лекарским друштвом.

Веома значајан у раду Друштва је и напоран рад на потписивању и ра-

**Проф. др Љиљана Радошевић-Јелић отвара
Скупштину Друштва Србије за борбу против рака**

Прим. др Предраг Брзаковић прима плакету Друштва Србије за борбу против рака

тификацији оквирне Конвенције о контроли дувана, поштујући светски тренд у борби против опаког отрова, дувана, који је узрок бројних немалигних и малигних болести.

Рад Друштва је подразумевао плодносну сарадњу са бројним старим и новоформираним Одборима Друштва по целој Србији, који су следили пример седишта Друштва у Београду.

Плодоносна сарадња је, као што је већ напоменуто, са Институтом за онкологију и радиологију, захваљујући жељи, како директора Института тако и председника Друштва.

Рад Друштва у овом четворогодишњем периоду је био врло обиман и амбициозан, и наравно испуњен до последње тачке, која је била у плану рада Друштва.

Треба напоменути да је све ово урађено са врло рационално коришћеним и ограниченим новчаним средствима, са надом да ће Друштво и даље имати разумевања од надлежних министарстава и будуће Владе. Потребно је имати у виду да

Друштво постоји дуги низ деценија и да је сав рад волонтерски, и да у Друштву нема запосленог ни једног члана.

Све ово, горе напоменуто, у својој уводној а потом и завршној речи изнео је прегалац, досадашњи и садашњи председник Друштва Србије проф. др Слободан Чикарић, чијом енергијом и жељом да рад Друштва буде признат и познат, Друштво Србије за борбу против рака може да се поноси. Зато је поново и изабран за председника Друштва, јер су његове идеје и жеља за радом и успехом Друштва непресушне.

На годишњој Скупштини која је одржана изнет је план рада и програм за наредне четири године, за који се надамо да ће бити испуњен, наравно уз прегалаштво свих чланова Друштва, институција у земљи, а надамо се да ће многи схватити значај овога Друштва и материјално помоћи његовом раду.

Поред радног дела Скупштине, додељена су признања заслужним појединцима, установама и почасним

члановима Друштва, као мали знак захвалности за дотадашњи рад. Признања су добили др Предраг Брзаковић, проф. Вера Шобић, др Кузман Гранић, др Младомир Пантелић, др Смиља Пендић, др Соња Ђурић, Јован Томовић. Златне плакете су добили др Предраг Брзаковић, Милета Бабовић и проф. Никола Рацков, без кога, искрено речено, не можемо да замислимо приредбе које бриљантно води, маја месеца сваке године, поводом конкурса МЛАДИ У БОРБИ ПРОТИВ РАКА. Повеље за изразе захвалности добили су претходни и садашњи чланови жирија за ликовне и литерарне радове, који својим умећем, знањем и хуманошћу помажу у раду Друштва а то су проф. Светлана Стипчевић, проф. Весна Војводић-Митровић, проф. Миодраг Сретеновић, проф. Бранимир Карановић, проф. Зоран Тодовић, госпође Љиљана Ћингул и Славка Мишић.

У овом кратком извештају смо желели да сви који читају наш

часопис, а то је преко неколико десетина хиљада људи, буде упознато са радом Друштва и његовим значајем, као и његовим планом и програмом рада.

У даљем тексту биће наведени новоизабрани органи рада Друштва, да би сви знали ко својим хуманитарним и волонтерским радом доприноси раду Друштва.

Председник Скупштине проф. Љиљана Радошевић-Јелић, потпредседник Скупштине Биљана Голубовић, председник Друштва проф. др Слободан Чикарић и подпредседник Друштва проф. др Ненад Боројевић.

Чланови Управног одбора: др Ђорђе Вукотић, др Ана Јовићевић-Бекић, др Мирослав Креачић, др Весна Лукић, др Славко Вучићевић, др Анђелка Целетовић, др Соња Ступар, др Миомир Шашић, Коса Бањац дипл. ек., др Ика Пешић, Бранка Кривић, дипл. прав.

Чланови Главног одбора: проф. др Ивана Голубичић, проф. др Гордана Радосављевић-Ашић, прим.

Проф. др С. Чикарић у друштву Еве Рас и др Младомира Пантелића

Најуже руководство Друштва након још једне успешне године

др Зора Нешковић-Константиновић, Мирослав Вишњић, Мирјана Нешковић, мед. сес, прим. др Наташа Милићевић, Гордана Ђорђевић, мр сц. др Зоран Томашевић, др сц. мед. Момчило Инић, проф. др Весна Кесић, др Лана Илић, др Биљана Јаковљевић, Ратко Краковић, проф. др Вујадин Мујовић, Јован Ангелус, др сц. мед. Љиљана Миловић, Катарина Ребрача, Рада Живановић, дипл. деф. др Сунчица Даговић, др Кадивка Стевановић, др Драган Аранђеловић, др Радмила Трифуновић, др Јелисавета Стефановић, др Зоран Миловановић, др Маја Гулан, др Миленко Врбовац, др Весна Крстевска.

Чланови Надзорног одбора: Анђелка Михајловић, Миланка Јекић, Радмила Ђуришић, Мирослав Ђуричић, Бранка Матић.

Чланови Комисије за материјално-финансијске послове: Коса Бањац, дипл. екон, Јован Томовић, дипл. екон. Анђелка Михајловић.

Чланови Комисје за стручна и научна питања: проф. др Радан

Џодић, НС др Љиљана Вучковић-Декић, проф. др Љиљана Радошевић-Јелић, проф. др Ненад Боројевић, Љиљана Миловић, дипл. деф.

Комисија за пропаганду: др Ана Јовићевић-Бекић, др Анђелка Целетовић, др Даворин Радосављевић, Јован Ангелус, Катарина Ребрача.

Чланови Редакционог одбора: проф. др Слободан Чикарћ, главни и одговорни уредник, прим. др Предраг Брзаковић, др Бојана Матејић, др Дарија Кисић, доц. др Драгица Пешут, др Ана Јовићевоћ-Бекић, др Мирослав Креачић, др Јелена Бокун, др Весна Лукић, др Анђелка Целетовић, др Лана Илић, др Соња Ступар, Јован Ангелус, Сања Миросављевић, Драгана Васиљевић, проф. др Ненад Боројевић, др Кадивка Стевановић.

**Др Лана Илић-Тодорић
Др Весна Лукић**

Један пушач, много жртава

**Национални дан без дуванског дима
31. јануар 2007. године обележен је темом
"Пасивно пушење" и слоганом
"Један пушач, много жртава"**

Поводом Националног дана без дуванског дима током јануара спроведене су многобројне активности. Министарство здравља упутило је писмо свим здравственим организацијама, одржан је стручно-координативни састанак са окружним институтима/заводима за јавно здравље и представницима саветовалишта за одвикавање од пушења, чланови Комисије за превенцију пушења учествовали су у медијима, дистрибуиран је антипушачки промотивни материјал (400.000 лифлета,

10.000 плаката, 150.000 налепница), оглашавање путем билборда у Београду и 20 градова у Србији, емитовање спота на ТВ, објављен је тематски број часописа "Гласник".

На сам Национални дан без дуванског дима одржана је у Београду конференција за новинаре и улични перформанс.

На конференцији за новинаре присуствовало је преко 20 новинара, дајући подршку обележавању Националног дана без дуванског дима. На конференцији за новинаре говорили

Ђуприја

су помоћница министра здравља, председник Савета за контролу дувана Владе Републике Србије, директор Института за јавно здравље Србије, члан Удружења за јавно здравље Србије, као и промо-тери спортисти.

Улична манифестација дешавала се на Тргу републике код Беоизлога са многобројним активностима: размена цигарета за воће, деца основних и средњих школа слала су поруке суграђанима о штетности пасивног пушења путем транспарената, посетиоци су исписивали своје поруке о контроли дувана на таблама, попуњавали упитнике о познавању законске регулативе која се односи на дуван, лоптицама гађали моделе "цигарета", патронажне сестре су демонстрирале показну вежбу "Шта дим чини нашим плућима", про-

лазницима се делио промотивни антипушачки материјал: постери, лифлети, налепнице, здравствено васпитне поруке, беџеви. На Тргу је "Суђено цигарети", изведена је креативна радионица "Наш слоган – Ваш слоган" и квиз "Тачно – нетачно".

У многим местима у Србији је такође обележен Национални дан без дуванског дима са сличним активностима (конференција за новинаре, подела промотивног материјала, уличне манифестације). Међу првим извештајима стигао је извештај Друштва Војводине за борбу против рака, затим из Завода за јавно здравље Суботица, Шабац, Ђуприја, Сремска Митровица, Лесковац, Тимок Зајечар, Ужице, Крушевац, Ваљево. Издвојила бих неке од активности: у новосадским

Суботица

школама такмичење у познавању састава дуванског дима "Хемијске картице", у Суботици разноврсне активности на базару здравља и клизалишту, у центру Лознице организован је маскембал и изложба дечијих цртежа на тему пасивног пушења, на градском тргу у Ђуприји деца су носила пароле и јавно протествовала против пушења својих родитеља, а у предшколским установама организоване су изложбе и приредбе на тему пасивног пушења, у Митровачкој гимназији Ђачки парламент је имао активности на задату тему, у Лесковцу је одржан састанак са представницима локалне самоуправе, НВО, социјалне заштите, Црвеним крстом, инспекцијским службама и општинским Саветом за превенцију болести зависности, а у Зајечару видео бим презентација о штетности пушења за становништво.

Организатори манифестације били су: Министарство здравља Републике Србије, Национална

комисија за превенцију пушења, Канцеларија за контролу дувана и Институт за јавно здравље Србије "Др Милан Јовановић Батут", Удружење за јавно здравље Србије, Друштво Србије за борбу против рака, Савез Србије против пушења, пројекат "Унапређење превентивних здравствених услуга у Србији", Секретаријат за здравство Београд, Градски завод за јавно здравље Београд, београдски домови здравља, Апотекарска установа Београд, Градски завод за хитну медицинску помоћ, Институт за трансфузију крви, Црвени крст Београда, Унија лекара *Lege artis* (УЛЛА), Студентска унија медицинара, Студентска унија Фармацеутског факултета, НВО "Родитељ", *Glaxo Smith Kline* и програм "Зелена јабука".

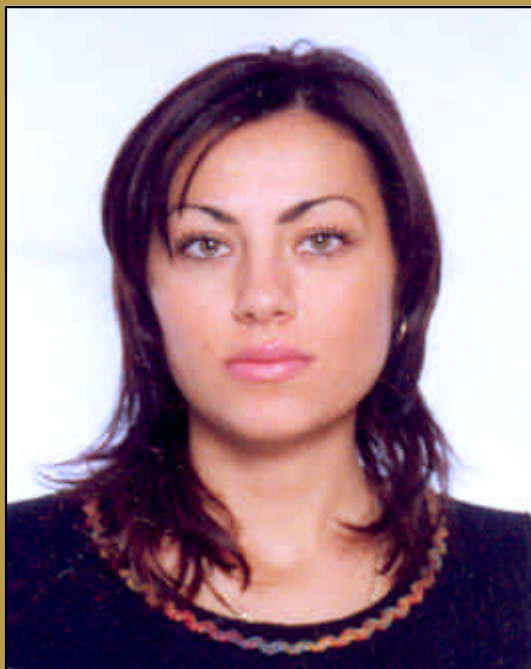
Прим. др сц. мед.
Анђелка Целетовић
шеф Канцеларије
за контролу дувана

ПОБЕДИЛА САМ РАК

Борба поезијом против рака

Мени

На још једно искушење живот ме ставио,
опет да се борим за здравље и срећу,
на тешку ме је борбу поново ставио,
али обећала сам себи, одустати нећу!

Тешко ми је признајем, душа ме боли,
осмехом сакривам страх од свега,
не желим да повредим људе што волим,
молим се богу и верујем у њега.

Болна истина о свему што ме чека,
натерала ме је да схватим
шта те речи значе,
мојој болести има лека,
и ништа од мене није јаче.

Зато се борим да будем јака
и издржим све до самог краја,

и светлост дође после сваког мрака,
храбри ме снага родитељског загрљаја.

Хвала вам, пријатељи што сте уз мене,
и што разумете моје боли.
Боле ме вене, душа ме боли,
али срце вас изнад свега воли.

Проћи ће и ово, верујем у бога,
само треба времена, стрпљења и воље,
изаћи ће болест из живота мога,
помози ми боже да ми буде боље!

Ана Стринић

Реферат проф. др Слободана Чикарића у *Lancet*-у

Успеси наших истраживача у свету

На Светском онколошком конгресу у Вашингтону (8. до 12. јули 2006. године) наш познати радиолог-онколог проф. др Слободан Чикарић је учествовао са стручним рефератом "Радиотерапија или радиотерапија + хемиотерапија одмаклог карцинома грлића материце".

Овај реферат је скренуо на себе пажњу стручне јавности Америке и Европе.

Тако је један од најугледнијих медицинских часописа у свету: *The Lancet Oncology* (САД), у рубрици "*News in Brief*" (бр. 7, август 2006) објавио шест резимеа радова са овог конгреса (6000 учесника), из Данске, Мексика, Индије, Србије (проф. Чикарић), Француске и Русије.

Ево како је *David Collingridge* пре-нео реферат проф. Чикарића у *Lancet*-у у тексту под насловом *Заборавите хемиотерапију*:

"Слободан Чикарић и коистраживачи из Србије и Црне Горе устаниовили су да не постоји бенефиј од додатне хемиотерапије радиотерапији када се ирејтирају пацијенти са локално одмаклим карциномом грлића материце.

У рандомизованој студији ипрезентоване су 184 пацијенткиње које су ирејтиране радиотерапијом (46 Gy у 22 фракције + HDR брахијотерапија) или радиотерапијом и хемиотерапијом (5 циклуса цисплатине). Кориговано, иречишћено четворогодишње иреживљавање било је 63%

код радиотерапијске групе ирема 66% код хемио-радиотерапијске групе болесница. Ране компликације виђене су код 37,5% пацијенткиња које су ирејтиране само радиотерапијом у комбинацији са 58,3% болесница које су ирејтиране комбинованом радио-хемиотерапијом. Слично се дешавало и са касним секвелама: 66% у радиотерапијској групи ирема 78% у радио-хемиотерапијској групи. На крају, слични бројеви локалног или метастатског релајса виђени су у обе групе."

На адресу проф. др Слободана Чикарића стигло је писмо из Лондона. Британски медицински истраживачки савет (*British Medical Research Council*) и Интернационална асоцијација за гинеколошки карцином (*Gynaecologic Cancer Intergroup*) предлажу професору Чикарићу да студију "Радиотерапија vs. радиотерапија + хемиотерапија одмаклог карцинома грлића материце" (део Пројекта 1683 Министарства за науку и технологије Републике Србије којим руководи проф. Чикарић) укључи у међународни Пројекат под називом "*Meta-analysis of randomised trials of concomitant chemoradiotherapy in cervix cancer*".

Професор Чикарић и сарадници су са задовољством прихватили ову понуду, јер ће овај међународни истраживачки подухват бити од велике користи и за нашу и за међународну онко-гинекологију.

THE LANCET Oncology

News in brief

Proton therapy
 A phase III randomised controlled trial of proton therapy vs photon therapy for head and neck cancer is ongoing. The trial is led by the University of Michigan and the University of California, San Diego. The trial is currently recruiting patients and is expected to complete in 2018.

Curative intent and stages
 A phase III randomised controlled trial of curative intent vs palliative intent for advanced non-small cell lung cancer is ongoing. The trial is led by the University of Michigan and the University of California, San Diego. The trial is currently recruiting patients and is expected to complete in 2018.

New Agent for breast cancer
 A new orally targeted tyrosine kinase inhibitor, brigancept, has been approved for the treatment of advanced breast cancer. The drug is expected to be available in the UK in 2018.

News in brief
 A phase III randomised controlled trial of proton therapy vs photon therapy for head and neck cancer is ongoing. The trial is led by the University of Michigan and the University of California, San Diego. The trial is currently recruiting patients and is expected to complete in 2018.

News in brief
 A phase III randomised controlled trial of curative intent vs palliative intent for advanced non-small cell lung cancer is ongoing. The trial is led by the University of Michigan and the University of California, San Diego. The trial is currently recruiting patients and is expected to complete in 2018.

News in brief
 A new orally targeted tyrosine kinase inhibitor, brigancept, has been approved for the treatment of advanced breast cancer. The drug is expected to be available in the UK in 2018.

Насловна страница часописа *The Lancet Oncology* и страница на којој су изнети резултати студије проф. Чикарића

Са поносом истичемо да је наша научно-истраживачка делатност у области радиолошке онкологије већ дужи времена укључена у европске и светске токове, а овај позив за сарадњу угледних научних институција у свету то и потврђује.

* * *

Пред само закључење овог текста stigla nam je još jedna vest o uspesima lekara-istraживача са Института за онкологију и радиологију Србије. Наиме, Научни комитет Европског удружења онколошких хирурга прогласио је научни рад професора београдског Медицинског факултета и заменика директора Института за онкологију и ради-

ологију Србије, нашег еминентног хирурга онколога, проф. др Радана Џодића за најбољи рад у области хирургије рака штитне жлезде на недавно одржаном Конгресу онколога хирурга у Венецији. Научни рад професора Џодића рађен је у склопу пројекта под називом "Провера лимфних чворова стражара код рака штитне жлезде" који је финансирало Министарство науке Републике Србије и биће штампан у Европском журналу за хируршку онкологију, званичном струковном часопису Европског удружења онколошких хирурга.

Др Соња Петровић-Ступар

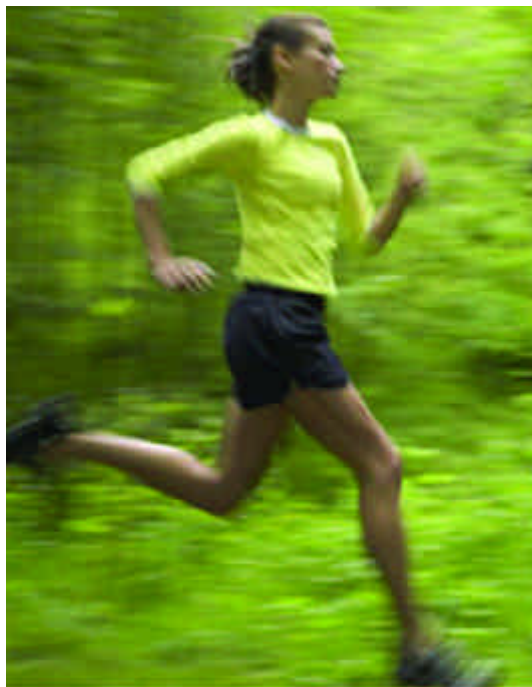

Прочитали смо за Вас

Да ли редовна физичка активност смањује ризик од рака дојке?

Иако је последњих деценија значајно смањена смртност и продужена дужина преживљавања оболелих од рака дојке, забрињава чињеница да је број жена са овим поремећајем здравља све већи. Према подацима *National Cancer Research Institute* у Бирмингему, у последњи 35 година број жена са раком дојке је порастао за 81%.

На многе од добро познатих фактора ризика за ово обољење (нпр. узраст, пол, породична историја болести, рани почетак менструалног циклуса, касна менопауза) није могуће утицати, па се годинама постављало питање да ли постоји неки фактор који утиче на настанак болести, али који ипак можемо контролисати. У том смислу, све већи број истраживача ту улогу додељује редовној физичкој активности. Професор *Leslie Bernstein*, шеф Истраживачког центра за рак на Универзитету у Калифорнији је спровео 35-огодишње истраживање које је укључило 133.000 жена у циљу испитивања ефекта физичке активности на настанак рака дојке. Резултати су били више него охрабрујући: младе жене које су вежбале просечно 4 сата недељно за време свог репродуктивног живота имале су за 50% мањи ризик да добију ово обољење. Такође се истиче, да је најбољи протективни ефекат физичке активности на настанак рака дојке уочен уколико је редовно вежбање почело већ у фази адолесценције. Вежбање у постменопаузалном периоду се такође показало као корисно, али се сматра да је код ових жена ефекат физичке активности

индиректан, тј. преко смањења телесне тежине за коју је такође показано да има значајан утицај на настанак овог обољења. На који начин физичко вежбање спречава настанак ћелија рака дојке, није сасвим јасно, али се претпоставља да оно смањује продукцију женских полних хормона (пре свега естрогена) који сигурно имају кључну улогу у настанку ове болести.

"Имам јасну поруку за све жене – ако желе да смање ризик за рак дојке, редовна физичка активност је добра стратегија. Објасните својој деци значај редовног вежбања за очување здравље и стимулишите их да оно буде саставни део њиховог живота.", поручује др. *Bernstein*.

The Times, децембар 2006.

Гојазност и дужина преживљавања жена са раком јајника

Велики број истраживања спроведених последњих деценија показао је да повећана телесна тежина представља фактор ризика за настанак ћелија рака различитих локализација, пре свага рака дебелог црева, бубрега, дојке и грклана. Резултати најновије студије спроведене у Калифорнији указују да гојазност има значајан утицај и на дужину преживљавања жена оболелих од рака јајника.

"Рак јајника је јако раширено обољење. Процењује се да ће 1 од 60 жена у Америци добити ову болест. Према подацима *American Cancer Society* сваке године се открије 20.000 нових случајева, а око 15.000 жена умре од ове болести. С обзиром на овако високу учесталост рака јајника, главни изазов многим лекарима је да открију који су то фактори који могу имати утицај на исход обољења. У том смислу, резултати нашег истраживања су показали да гојазне

жене са карциномом јајника имају значајно краће време преживљавања у односу на жене са идеалном телесном тежином", објашњава др *Andrew J. Li*, главни координатор ове студије. "Иако још увек са сигурношћу не можемо да тврдимо, изгледа да прекомерна тежина има велики утицај на развој овог рака. Наиме, показано је да свако повећање ИТМ (индекса телесне масе) за 1 повећава ризик за поновно јављање болести за 4%, а вероватноћу смртог исхода повећава за чак 5%", додаје др *Andrew J. Li*.

Резултати досадашњих испитивања су показали да жене са повећаном телесном тежином немају већи ризик да добију рак јајника у односу на оне са идеалном тежином. Међутим, студија др Ли и сарадника по први пут указује на могућност да гојазне особе које добију ово обољење имају лошију прогнозу. "У овом моменту нисмо сигурни који је механизам у основи овог процеса. Највероватније ћелије масног ткива луче неке факторе који или стимулишу раст туморског ткива или смањују осетљивост ћелија рака на хемиотерапију или су посредни оба процеса. Тренутно су наша истраживања усмерена ка откривању тих продуката масних ћелија који доводе до промена у понашању ћелија рака јајника. Њихово откривање би имало велики значај у превенцији и терапији овог обољења", закључује др Ли.

Једно је сигурно – правилна и уравнотежена исхрана, смањење гојазности и одржавање идеалне телесне тежине имају значајан допринос у одржању стања здравља, а рак јајника је само једно од обољења у којем гојазност може да има значајну улогу.

**Асс. др Дарија
Кисић-Тепавчевић**

The New York Times, јануар 2007

Питања читаоца

Наш циљ је да овим одговорима ујуџимо оболеле на одговорне лекаре ради лечења научним методама, а љуџем нашег телефона (011) 656-386 можеџе добиџи оџширнија обавешџења свакодневно од 10 до 12 часова од сџране лекара Друшџва Србије за борбу љрошњив рака. У љросџоријама Друшџва у Беоџраду, Пасџерова број 14, љоред обавешџења можеџе добиџи и одџварајуџе љубликације.

Посџаниџе члан Друшџва Србије за борбу љрошњив рака, а све у циљу љреџорука за здравији начин живоџа и да бисџе дочекали дубоку сџаросџ.

Др Весна Лукић

Моја тетка има промене у коштаном систему, а иначе је онколошки пацијент. Какви све тумори коштаног система постоје?

Примарни малигни тумори кости раније су лечени само хирургијом, тако да је мали проценат имао дугогодишње преживљавање. Сада су нове хируршке технике и нови хемиотерапијски режими и радиотерапија значајно побољшали укупно преживљавање. Како терапијски режим укључује пре или постоперативну хемиотерапију, преживљавање се може повећати и до 80 процената.

Примарни малигни тумори кости су ретки, а инциденца је највећа код деце и адолесцената. Метастазе у костима од других примарних малигнух тумора су чешће од примарних малигнух тумора кости у свим старосним групама.

Симптоими малигнух тумора кости варирају у зависности од типа и локализације тумора. Бол није повезан са позицијом и активношћу и интензивнији је ноћу. Други знаци и симптоми укључују фрактуру, која не зарашћује, патолошку фрактуру, губитак у тежини, повишену темпе-

ратуру и општу слабост. Плућа су најчешће место метастаза, с обзиром да се малигне ћелије шире хематогеним путем.

Тумори кости добијају име у зависности од типа ћелија од којих воде порекло.

Најчешћи примарни малигни тумор кости, остеосарком, примарно се јавља код деце и младих људи. Потиче из ћелија остеобласта – ћелија које се убрзано мултиплицирају током периода скелетног раста.

Остеосарком се дијагностикује код 20 процената пацијената са примарним тумором коже. Најчешћа примарна локализација тумора је око коленог зглоба, на доњој трећини фемура или горњој трећини тибије, тј. потколенице.

Хонросарком је други најчешћи малигни тумор кости, који се јавља у око 20 процената пацијената. Чешће се јавља код мушкараца него код жена. Овај тумор је локализован у карлици, фемуру, проксималном хумерусу или ребрима.

Ewing-ов сарком потиче из интрамедуларног канала и јавља се код 10 до 14 процената пацијената, првенствено у деце и омладине. Овај тумор је најчешће локализован у дугим и плоснатим костима.

Фибросарком је редак тип тумора кости и пет пута је ређи од остеосаркома. Најчешћа локализација је бутна кост и потколеница.

Метастатске лезије у костима су чешће него примарни тумори кости. Дојка, плућа, простата, бубрег, тиреоида су најчешћа места тумора који метастазира у кости. Важно је разумети да иако пацијент има промене у костима, елије које формирају тумор воде порекло од примарног места тумора. Метастазе у костима указују на дисеминовану болест. Суспектне промене се евалуирају конвенционалном радиографијом, скенером или сцинтиграфијом. Пацијенти се могу жалити на бол у пределу зглоба или кости, што указује на микрофрактуре или могу имати патолошку фрактуру.

Хируршка интервенција може да помогне у контроли болести, одржи зглоб или функцију екстремитета и превенира фрактуру кости.

Радиотерапија се може применити пре хирургије или за палијацију бола. Хемиотерапија се може применити да би се редуковала туморска маса. Нови лекови се користе да би помогли олакшање симптома везаних за метастатску болест. Бисфосфонати могу да помогну у третману хиперкалцемије која је повезана за метастатску болест у костима.

**Весна
Лукић**

Ђупић Милош
Медицинска школа 7. април, Нови Сад

МЛАДИ У БОРБИ ПРОТИВ РАКА

ЖЕЛИМ ДА СЕ ИГРАМ, РАДУЈЕМ И РАСТЕМ

Да растем то хоћу,
И дању и ноћу
Да дохватим звезде,
По небу што језде,
Да сањам и желим
И да се веселим.
Да ме Сунце греје,
И да ми се смеје
Да имам другаре,
Пријатеље старе
Да ме грли мама,
Да не будем сама.
Да уживам у срећи,
Могло би се тако рећи.
Не, тугу нећу,
Она квари срећу,
Нећу тугу, нећу таму,
Нећу да ме остављају саму.
Нећу сузе од њих бежим,
И од њих се страшно јечим.
Болест мрзим из дна душе,
Од ње се сваком снови руше.
Здравља желим пуне руке,
Да ниједно дете нема муке
Избришите све болести света,
Јер то деци јако много смета,
Нека нестану све болести разне,
Нек болнице остану скроз празне.
Здравља пуно свима Вама желим,
И да све то са Вама поделим!

Николић Јована IV₁
О. Ш. Јован Јовановић Змај
Зрењанин

Изломљен,
у канту сам бачен,
а желео сам мирисом
да осетим свеж зрак сунца.

Вратите на место ископане очи
шуме!
Усправите влати полеглих трава!
Ослободите крила везаних птица!
Немојте дозволити да се деца немају
где играти!

Некада у природи птице су певале,
а сада плачу на врху цивилизације.
Заљубљени немају куд да шетају,
остају код куће
да маштају о сунцу и ливади...

Дуго, дуго маштам
пре него што одем на спавање.

Плането, лака ти ноћ!

Алекса Мијаиловић VI₂
О. Ш. Васа Чарапић,
Бели Поток

Желим да се играм, радујем и растем

Некада давно у једном краљевству родила се краљу и краљици мала принцеза. Сви су били пресећени што је дошла на свет и трудили се да јој угађају у свему.

Принцеза је расла и израсла у лепу и паметну девојчицу. Безбрижно се играла у врту и уживала у пажњи и љубави својих родитеља, рођака и пријатеља. Била је увек весела и насмејана, те је цео народ волео... Али, једнога дана, дошао је зли чаробњак и зачарао свет. Сви су постали нељубазни, груби и охоли. Ретко кога је клетва заобишла. Принцеза је била једна од ретких. Стално је патила, јер су сви, па чак и њени родитељи, постали охоли. Годинама је тражила начин да скине клетву и поново учини све људе добрима. Од силне патње, када је одрасла, и она је постапа зла и охола. Тако је чаробњакова клетва завладала светом.

А ЈА?

ЈА желим да добијем разумевање и љубав целог света, како бих могла безбрижно да растем. Да се униште све пушке и бомбе како не бих морала да напуштам свој топли дом и страхујем за свој живот. Како би сва деца овог света могла да живе са својим родитељима и безбрижно се играју са мном. Желим да одрасли учине све како бисмо се моји другови из Кине, Белгије,

Америке, Босне и целог света и ја, развили у здраве и срећне људе. Нека се сете свог детињства и дозволе нам да живимо исто и боље од њих, јер на то имамо право. Нека се избришу границе држава, континената и свемира како бих могла да се радујем и живим слободно са свом децом света. Желим да добијем мало слободног простора како бих могла да удишем свеж ваздух и испољим своју личност!

Зато, молим све одрасле да се ослободе чаробњакове клетве уколико још то нису учинили. Нека пружају љубав и пажњу деци целог живота, јер се касније изгубљено време не може надокнадити.

Јер, ЈА желим да се слободно играм, радујем и растем.

Ана Здравковић VI₁
О. Ш. Васа Пелагић, Лесковац

НАГРАДНИ КОНКУРС за ученичке књижевне саставе и ликовне радове

Друштво Србије за борбу против рака већ 36 године организује акцију **"МЛАДИ У БОРБИ ПРОТИВ РАКА"**, којим поводом и ове године Друштво расписује НАГРАДНИ КОНКУРС за ученичке књижевне саставе и ликовне радове са тематиком о здрављу.

Како та акција има запажену васпитно-образовну улогу, јер доприноси развијању знања, умења и свести о заштити, чувању и јачању здравља, позивамо све школе, односно ђаке, да стваралачки учествујете у наведеним активностима.

Ценећи улогу младих у њиховом здравственом васпитању, Друштво и ове године организује: **НАГРАДНИ КОНКУРС ЗА КЊИЖЕВНИ САСТАВ И ЛИКОВНО ОСТВАРЕЊЕ, МЕЂУ УЧЕНИЦИМА ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА** са темом:

" П Р И Ч А О М И З А Т Р О В А Н И П О Т О К "

УСЛОВИ КОНКУРСА:

Књижевни састави могу бити у стиховима или прози, за остваривање ликовних радова техника израде је слободна.

Радове предати најкасније до 10. 4. 2007. године на адресу: Друштво Србије за борбу против рака, 11000 Београд, Пастерова 14.

Стручни жири ће одлучити о наградама за књижевне саставе и ликовна остварења.

НАПОМЕНА:

Како Друштво очекује одзив свих школа са територије Србије, **ТО МОЛИМО ПРОФЕСОРЕ ДА ИЗВРШЕ СЕЛЕКЦИЈУ И ПОШАЉУ НАМ САМО ШЕСТ (6) НАЈБОЉИХ КЊИЖЕВНИХ САСТАВА, ОДНОСНО ЛИКОВНИХ РАДОВА УЧЕНИКА.** У пропратном писму молимо Вас да назначите број ученика који су учествовали на овом конкурс, адресу школе, место, поштански број и телефон школе-директора.

СРЕЂАН И УСПЕШАН РАД !

Председник Друштва Србије
за борбу против рака

Проф. др Слободан Чикарић

Велика открића и рак - историја радиотерапије у Србији (V део)

Завод за радијум-терапију

Др Димитрије Миодраговић, гинеколог и едуковани радиотерапеут извршио је прву радијумску апликацију код болеснице са раком грлића материце 23. маја 1932. године. Тога дана је, практично, отворен Завод за радијум-терапију у оквиру Опште државне болнице.

Др Димитрије Миодраговић, гинеколог и едуковани радиотерапеут извршио је прву радијумску апликацију код болеснице са раком грлића материце 23. маја 1932. године. Тога дана је, практично, отворен Завод за радијум-терапију у оквиру Опште државне болнице. Дограђени спрат на згради Завода за рендгенологију послужио је за смештај ове нове установе која је поседовала 450 милиграма радијум елемента. Овај природни радио-изотоп, добијен из чешког рудника Јоахимово и допремљен у Београд у количини од једног грама, подељен је на готово једнаке делове Београду и Загребу а мањи део је уступљен Љубљани.

Део од 450 милиграма радијум елемента који је остао у Београду и дод-

ељен новоформираном Заводу, распоређен је у тубе и игле са филтром (кошуљицом) од платине (*Pt*):

10 туба а 20 *mg Ra – El* са филтром *Pt 2 mm*; 10 туба а 10 *mg Ra – El* са филтром *Pt 2 mm*; 10 туба а 5 *mg Ra – El* са филтром *Pt 1,5 mm*; 10 туба а 3 *mg Ra – El* са филтром *Pt 1 mm*; 10 туба а 2 *mg Ra – El* са филтром *Pt 1 mm*; 10 игала а 3 *mg Ra – El* са филтром *Pt 0,5 mm*; 10 игала а 2 *mg Ra – El* са филтром *Pt 0,5 mm*. Укупно 70 извора – 450 *mg Ra – El*.

По броју извора радијума (70) и укупној количини радијум елемента (450 милиграма) Завод за радијум-терапију у Београду заузимао је једно од водећих места у Европи у то време.

У Институту за радиологију (физику, прим. аут.) Медицинског

Зграда одељења (1923.) односно Завода за рендгенологију (1928.) и Завода за радијум терапију (1932.)

Кулицова цев

Ra-226

Др Димитрије Миодраговић, Руководилац Завода за радијум терапију од 1932. до 1945.

Почетак радијум-терапије у Београду, 1932. година

факултета у Београду, којим је руководио проф. др Драгољуб К. Јовановић, бивши асистент Марије Кири, налазило се 100 mg раствора радијум-бромида (*RaBr*). Апарат за екстракцију радијум-еманације (радон) конструисао је проф. Д. Јовановић, лично (и уз асистенцију др Николе Златарова и др Павла Савића, касније директора Института за нуклеарне науке "Винча" и дугогодишњег председника САНУ), пунио је стаклене капиларне цевчице овим радиоактивним гасом једном недељно. Овако формиран фокуси промера 0,3 до 0,5 милиметара и дужине до 10 милиметара, апликовани су у подручје малигне лезије болесника. Према казивањима прим. Владете Поповића, савременика тих догађаја, приликом бомбардовања Београда 6. априла 1941. године од стране Хитлерове Немачке, дошло је до разарања Физиолошко-хистолошког и Физичког института када је уништен и уређај за добијање радијум еманације и 100 милиграма радијум-бромида је нестало у рушевинама Института. Уколико је овај податак тачан, онда је место на коме се данас налази зграда Физиолошко-хистолошког и Физичког института еколошки проблематично, јер 100 милиграма радијум-бромида није занемарљива количина радиоактивног отпадног материјала чије време полураспада износи 1620 година.

Кадрови Завода за радијум-терапију при његовом оснивању

1. Др Димитрије Миодраговић, прим, управник Завода
2. Др Александар Симић, ванредни професор радиологије после Другог светског рата
3. Др Владета Поповић, прим.
4. Др Милан Јелисијевић, прим.
5. Др Стеван Јовановић, прим.

Особље Завода за радијум-терапију (1940). С лева удесно (у лекарским мантилима): др Владета Поповић, др Димитрије Миодраговић, др Милан Јелисијевић

Др Миодраговић је руководио Заводом до 1945. године. Затим је руковођење преузео ванредни проф. др Александар Симић до 1947. године када је дошло до интеграције Завода за рендгенологију и Завода за радијум-терапију у Радиолошки институт Медицинског факултета.

Од када је у Стокхолму 1910. године основан *Radiumhemmet* за лечење рака радијумом, та установа

Особље радиотерапијског одељења Радиолошког института Медицинског факултета 60-их година: трећи с лева прим. др Владета Поповић, први с десна прим. др Миливоје Бошковић

је поседовала и свој сопствени постељни фонд. Од тог времена се сматра да сваки завод за радијум-терапију треба да поседује одређени број болесничких постеља.

Завод за радијум-терапију у Београду располагао је са 25 постеља, распоређених у три једнокреветне, три двокреветне и четири четворокреветне собе. Опет према казивању прим. Владете Поповића, два завода за рендгенологију и радијум-терапију, смештена у истој згради, један у приземљу а други на спрату, успешно су сарађивали и готово да се и није примећивало, споља гледано, да се радило о две засебне здравствене установе.

Др Димитрије Миодраговић практично је био учитељ др Владети Поповићу који је, опет, био учитељ прим. др Миливоју Бошковићу, а аутор ове монографије је имао прво радно место (фебруар 1970. године) на одељењу којим је руководио прим.

М. Бошковић. Три генерације су се среле у Радиолошком институту Медицинског факултета седамдесетих година 20. века: В. Поповић, М. Бошковић и С. Чикарић.

Др. С. Чикарић на одељењу радиотерапије којим је руководио прим. М. Бошковић (1971). С лева удесно: др Чеда Стојисављевић (седи), виша мед. сестра Нађа Пауновић, др Слободан Чикарић (стоји)

**Изводи из биографије прим. др
Димитрија Миодраговића (према
казивању прим. В. Поповића и
прим. М. Бошковића)**

Др Димитрије Миодраговић

Примаријус др Димитрије Миодраговић, специјалиста гинекологије и акушерства и специјалиста за радијум-терапију, син Јована Миодраговића, професора и једног од оснивача српске педагогије, студије медицине завршио је пред Први светски рат. За време аустроугарске окупације 1915–1918. године остао је у Београду и био општински лекар, због чега је после рата имао непријатности са тадашњим властима. Повукао се у банатско село Добрица где је радио неколико година. Затим долази у Београд на специјализацију гинекологије. Године 1924. постаје асистент код проф. др Милоша Богдановића. Као најстарији асистент послат је у Немачку на усавршавање нових метода у гинекологији. По повратку у Београд, незадовољан персоналним решењима (изабран млађи асистент за доцента у његовом одсуству) напушта Гинеколошку клинику и место асистента и одлази у Немачку да специјализира радијум-терапију и то о свом трошку. Враћа се у Београд 1931, а годину дана касније

оснива Завод за радијум-терапију при Општој државној болници. Тако постаје први шеф прве онколошке установе у Србији и пионир онкологије код нас (В. Поповић, М. Бошковић).

После Другог светског рата 1945. године, опет у немилости власти, упућен је да ради као гинеколог у Пирот. У пензију одлази непризнат и непознат. После оснивања Радиолошког института Медицинског факултета 1947. године, тачније, неколико година касније, иако у одмаклој животној доби, одазива се позиву челних људи у Институту да својим знањем и искуством допринесе даљем развоју радиолошке онкологије, посебно брахитерапије чији је нуклеус управо он створио. Није добио никакву функцију, већ само радно место специјалисте у гинеколошкој амбуланти.

Примаријус др Димитрије Миодраговић, изванредне психофизичке снаге и издржљивости, створио је језгро српске радиолошке онкологије и представља камен-међаш у свом фаху, по речима М. Бошковића.

Ова непристрасна сведочења о колеги и учитељу говоре да су лекари са пуним моралним интегритетом способни да износе веома реалне и критичке судове о другима, верујући да је ипак изношење истине највиши чин људског понашања.

О једном граму радијума

Нашли смо на више места податке о природном радио-изотопу радијуму 226 који је допремљен из чешког рудника Јоахимово. Сви се слажу да се радило о једном граму тога изотопа.

На индиректан начин покушали смо да утврдимо датум приспећа овог изотопа, која особа га је прихватила

и у коју установу је тај изотоп сместила.

Јурај Керблер у студији "Прилог историји онкологије у Хрватској" износи и следеће податке: "Већ у септембру године 1927. објавио је тадашњи генерални инспектор народног здравља доктор Андрија Штампар, да је за нашу земљу (Краљевина СХС, прим. аутора) набављен радијум. Од набављеног радијума један дио је дат на употребу за лијечење у Загребу. Одлучено је да се у Загребу, у кругу Гинеколошке клинике (Петрова улица, 13) изгради завод за лијечење радијумом. Помишљало се и на то да се у наслову истакне да је завод намијењен лијечењу рака, али се од тога одустало, јер термин онкологија у оно вријеме још није био уобичајен већ готово посве непознат, а истицањем ријечи рак вијероватно би се створила аверзија у болесника, пошто је та ријеч тада изазивала далеко већи страх него данас када се ипак већ помало јавља повијерење у терапију ове болести" (60-их година 20. века, прим. аут).

....."Новосаграђени Завод за радијум-терапију у Загребу започео је са радом 1. маја 1931. године."

И даље: "Испрва је Завод посиједовао само 484 милиграма радијума. Каснијим набавкама, које је дијелом финансирало Хрватско друштво за борбу против рака ова количина је постепено повећана, тако да је 1941. године Завод располагао са 676 милиграма."

У Монографији "50 година Медицинског факултета универзитета у Београду (1920–1970)" на страни 47 износе се подаци о Институту за физику: садашњи Институт за физику основан је 1927. године под називом Завод за радиологију, а за управника је постављен ванредни

проф. др Драгољуб К. Јовановић. Завод је био смештен у четири просторије у згради Института за патолошку анатомију, а 1930. године додјељена му је још једна просторија ради смештаја државног радијума и потребних апарата. Године 1932. спојена је настава физике за студенте медицине (која је до тог времена предавана на Филозофском факултету) са радиологијом, а Завод је променио назив у Завод за радиологију и физику. Године 1935. Завод је пресељен у нове просторије које су му додјељене у згради у којој се и сада налази (текст писан 1970. године, прим. аут).

Студенти су, поред теоријских предавања, радили практичне вежбе које су обухватале све области физике, закључно са радиоактивношћу и демонстарцијама са икс-зрацима (Завод је поседовао и дијагностички рендген-апарат, прим. аут).

За првог управника новооснованог Завода за радиологију постављен је др Драгољуб К. Јовановић (1891–1970) који је 1927. године, на позив тадашњег декана Медицинског факултета у Београду проф. Ђорђа Јоанновића дошао из Париза где је радио као истраживач у Институту за радијум од 1920. године и где је постао доктор физичких наука 1925. године. Изабран је за ванредног професора за радиологију 1927. године, а за редовног професора за предмет физика изабран је 1939. године.

После Другог светског рата постављен је за редовног хонорарног професора на Медицинском факултету за предмет физика, а стални радни однос као редовни професор имао је на Природно-математичком факултету на катедри физике.

Професор др Драгољуб К. Јовановић изабран је за дописног члана САНУ 1948. године.

Ванредни професор др Д. К. Јовановић одржао је 31. октобра 1928. године у амфитеатру Патолошког института приступно предавање "Прогрес физике за последњих 30 година" које је објављено у "Медицинском прегледу" исте године. Том приликом, између осталог, проф. др Д. Јовановић је казао и следеће:

"Радећи један добар број година у Институту за радијум у Паризу, учествујући активно на истраживању у области експерименталне физике, а специјално у области зрачења са радиоактивних тела, у пријатној атмосфери мојих славних учитеља (Марије и Ирене Кири, Фредерика Жолиоа и других, прим. аут) и мојих колега и сарадника, осећао сам такође задовољство што ћу моћи наставити своја истраживања у нашој отаџбини. Благодаревши великој предусретљивости господина декана др Ђ. Јоанновића и осталих колега са Медицинског факултета надам се да ми неће недостајати могућност да истрајем у овоме процесу како бих оправдао указано ми поверење."

(Аутор овог текста са поносом истиче да је 1958. године полагао испит из физике управо код професора Драгог Јовановића и то успешно – оцена 8).

Дакле, један грам радијума стигао је у Београд највероватније 1927. године. Тај изотоп је био државно власништво.

Доктор Д. К. Јовановић је у то време био најстручнији и најквалификованији физичар у Београду који је знао и могао да рукује радиоактивним материјалом какав је ради-

Проф. др Драгољуб К. Јовановић,
дописни члан САНУ

јум. Његов долазак из Париза у Београд и приспеће једног грама радијума исте године има своју логичну везу.

Највероватније је расподела радијума Београду, Загребу и Љубљани извршена под његовим руководством и упутствима.

Београдски део радијума подељен је на два дела: већи (450 милиграма радијум елемента) додељен је Заводу за радијум-терапију и мањи (100 милиграма радијум-бромид) Институту за радиологију и физику који су се налазили у непосредном комшилуку од 1935. године када се Институт за физику преселио из Института за патологију у Институт за физиологију и хистологију.

**Проф. др
Слободан
Чикарић**

ДРУШТВО
СРБИЈЕ
ЗА
БОРБУ
ПРОТИВ
РАКА

ПУБЛИКАЦИЈЕ

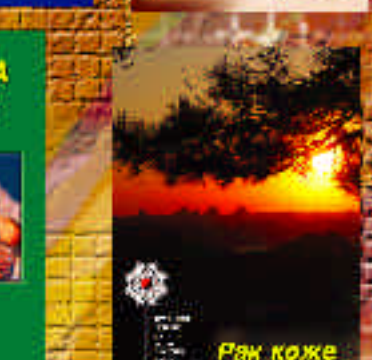
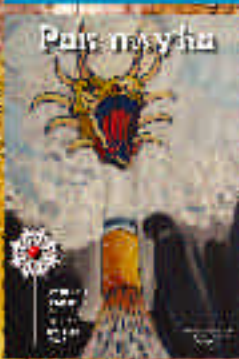
Друштво издаје
следеће публикације:

- ❁ Едукација о раку у школама
- ❁ Самопреглед дојке
- ❁ Рак дојке
- ❁ Рак плућа
- ❁ Рак коже
- ❁ Рак дебелог црева
- ❁ Ослободите јуно поколење од дукана
- ❁ Рак простате
- ❁ Како можемо спречити или благовремено открити рак
- ❁ Исхрана и рак
- ❁ Рак грлића материце
- ❁ Хемиотерапија
- ❁ Радиотерапија
- ❁ Непризнате методе у лечењу рака
- ❁ Терапијски водич за малчиане - радиотерапија
- ❁ Здрава храна - сликовница за децу
- ❁ Клиничка истраживања у онкологији
- ❁ Пут до оздрављења

Друштво издаје квартално часопис "Рак - спречити, открити, лечити"

<http://www.srbijaincas.org>
e-mail: srbica@cas.org.rs

Чланарина се не плаћа.
Чланови Друштва добијају редовно све публикације.

SVA

**Један пушач,
много жртава.**

Друштво
Србије
за
борбу
против
рака